

Remma by, Västra huset

Arkeologisk utredning av RAÄ nr 14:1, byggnadsminne
Remma by, inför rekonstruktion av byggnad, Norra
Unnaryds socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län

Rapport över utförd arkeologisk undersökning

Beskrivning av undersökningsresultaten.

Bakgrund

Efter en brand hösten 2013 av den västra längan inom bytorget i Remma by, byggnadsminne 14:1, beslutade Länsstyrelsen att bekosta en arkeologisk utredning inför nybyggnation. Syftet var att utreda om det finns äldre bebyggelse på platsen och från fyndmaterialet söka datera huset och eventuella föregångare. Remma by och dess kulturhistoriska värden uppmärksammades av Sigurd Erixon 1923 då byn mättes upp och fotograferades. På 1500- och 1600-talet var Remma frälsejord. På 1680-talet blev det ett kronohemman, men 1763 upphörde detta. På 1760-1770-talen ombildades bostället till landboby och det var då det nuvarande torget fick sin utformning. Parstugan omnämndes 1763 men är troligen äldre. Den äldsta källan till Remma by är en uppmätningsskarta från 1838 som visar byns struktur, se figur 9.

Resultat

Vid utredningen grävdes två schakt. Schakt 1 drogs genom husets bredd för att fånga djupet på fundamentet och innerväggen till köket. Schakt 2 drogs på insidan till den norra stugan, längs med den östra väggen. Schakten var 0,5 meter breda, förutom i köksdelen där det breddades till 1 meter för att bättre kunna tolka de äldre konstruktioner som påträffades, se figur 5. Schakt 2 var relativt fyndtomt, ett kritpipsskaft och några bitar fönsterglas. Strax innanför dörren till stugan hittades ett välbevarat knivblad, troligen ett sk husoffer, som skulle skydda huset och dess innevånare från allt ont. I schaktet syntes de stödstenar som burit upp bjälklaget där plankorna till brädgolvet vilat.

I schakt 1 fanns en större mängd fynd. Keramik av yngre rödgodstyp, ett flertal glasbitar, fajans med blå dekor, kritpipsskaft, små bitar av läder och en samling olika klipp av kopparplåt. Ett myntliknande föremål i koppar låg intill spisen, tunt, ca 2 cm i diameter. De fynd som tillvaratogs, 14 stycken, finns med i fyndtabellen. Längs med schaktet, intill spisfundamentet, låg ett fyndförande lager, en golvnivå av jord, där matavfall, djurben, fanns i riktiga mängder. Under jordgolvet kom ett äldre trägolv som sträcker sig mot öster. I detta skede saknades innerväggen vilket visar en annorlunda rumsindelning, se figur 6. En samling sten mot ytterväggen, i väster, har tolkats som ett troligt äldre spisfundament, se figur 7. Huset och dess båda faser kan med utgång från fynden inte dateras närmare än till 1700-talet. Utredningens resultat innebär i princip att husgrunden bör betraktas som fornlämning.

Åtgärdsförslag

Länsstyrelsen bedömer att en ny byggnad kan uppföras på en delvis förstärkt befintlig syllstensgrund. Markingrepp inom eller till befintlig grund kräver dock tillstånd enligt Kulturmiljölagens bestämmelser. Inga ytterligare arkeologiska insatser anses nödvändiga. Länsmuseum har samrått med Länsstyrelsen angående åtgärdsförslagen.

Referenser

Erixon, S. 1936. Två byar - två kulturminnesmärken. *Rig: Föreningens för svensk kulturhistoria tidskrift*. (1918-). Stockholm.

Franzén, A. 2003. *Remma by, takomläggning östra längan. Omläggning av östra längans yttertak, Norra Unnaryds socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum Byggnadsvårdsrapport 2003:2

Administrativa uppgifter

IDENTIFIERINGSUPPGIFTER

Dnr: 180/2014	Dnr enl Lst beslut: 431-5370-2014	Rapport: 2014:43
Landskap: Småland	Län: Jönköping	Kommun: Jönköping
Socken: Norra Unnaryd	Trakt/kvarter/fastighet: Remma 1:2	
Ekonomisk karta: 63E 8cS	Fornl nr: 14:1	Stad:
N: 6383587	E: 426720	Nivå – lägsta: 217 m.ö.h. -högsta: 218 m.ö.h.

UNDERSÖKNINGENS ART OCH OMFATTNING

Typ av exploatering: Byggnadsrestaurering				
Typ av undersökning: Arkeologisk utredning				
Uppdragsgivare: Länsstyrelsen			Ansvarig institution: Jönköpings läns museum	
Fältarbetsledare: Susanne Haltiner Nordström			Fältarbete from 1 sep 2014 tom 3 sep 2014	
Antal arbetsdagar i fält:				
Undersökningens omfattning	Utredd yta/m ²	Schaktad yta/m ²	Schakt/löpm	Volym/m ³
			15	

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT

Uppgifter ur RAÄ:s fornl.reg	Sammansatta lämningar: Äldre torp
Lämningar:	
Undersökningens resultat	Sammansatta lämningar: Boplats
Anläggningar: Bytomt/gårdstomt;	
Totalt antal undersökta	-gravar: 0 -boplatskonstruktioner: 0
Datering: Historisk tid, Nyare tid före 1850	

FIGUR 1A. Den västra huslängan fotograferat 2002, från bytorget/gårdstunet i söder.

F nr	Föremål	Material	Ant	Schakt	Beskrivning
1	Kärl	Keramik Bll y	21	1, Fas 1	Mynning, öra, glasyr, engobe och mönster
2	Mynt?	Koppar	1	1, Fas 1	Litet runt föremål, 2 cm/diam, utan synlig inskrift
3	Klipp	Koppar	6	1, Fas 1	Små klipp, delvis snurrade, platta
4	Fajans	Lera	2	1, Fas 1	Vit yta, blå dekor
5	Kritpipa	Lera	2	1, Fas 1	Skaft utan dekor
6	Flinta	Flinta	1	1, Fas1	Eventuellt eldslagningsflinta
7	Glas	Glas	8	1, Fas 1	Fönsterglas, dryckesglas, räfflad yta, 2 mynningar
8	Sten	Sten	2	1, Fas 1	Två slipstenar, knackstenar
9	Kärl	Keramik Bll y	5	1, Fas 2	mynning, botten, olika glasyr
10	Glas	Glas	4	1, Fas 2	fönsterglas, buteljglas
11	Klipp	Koppar	2	1, Fas 2	klipp och en tenliknande platta
12	Kniv	Järn	1	2	kniv som saknar handtag annars intakt
13	Glas	Glas	5	2	fönsterglas, dryckesglas
14	Kritpipa	Lera	1	2	skaft utan dekor

Fyndlista för Remma by, RAÄ nr 14:1, arkeologisk utredning 180/2014.

FIGUR 1B. Utredningen utfördes med hjälp av Wallgårda Hembygdsförening vilka med stor energi och stora kunskaper om byggnaderna runt bytorget var till stor nytta.

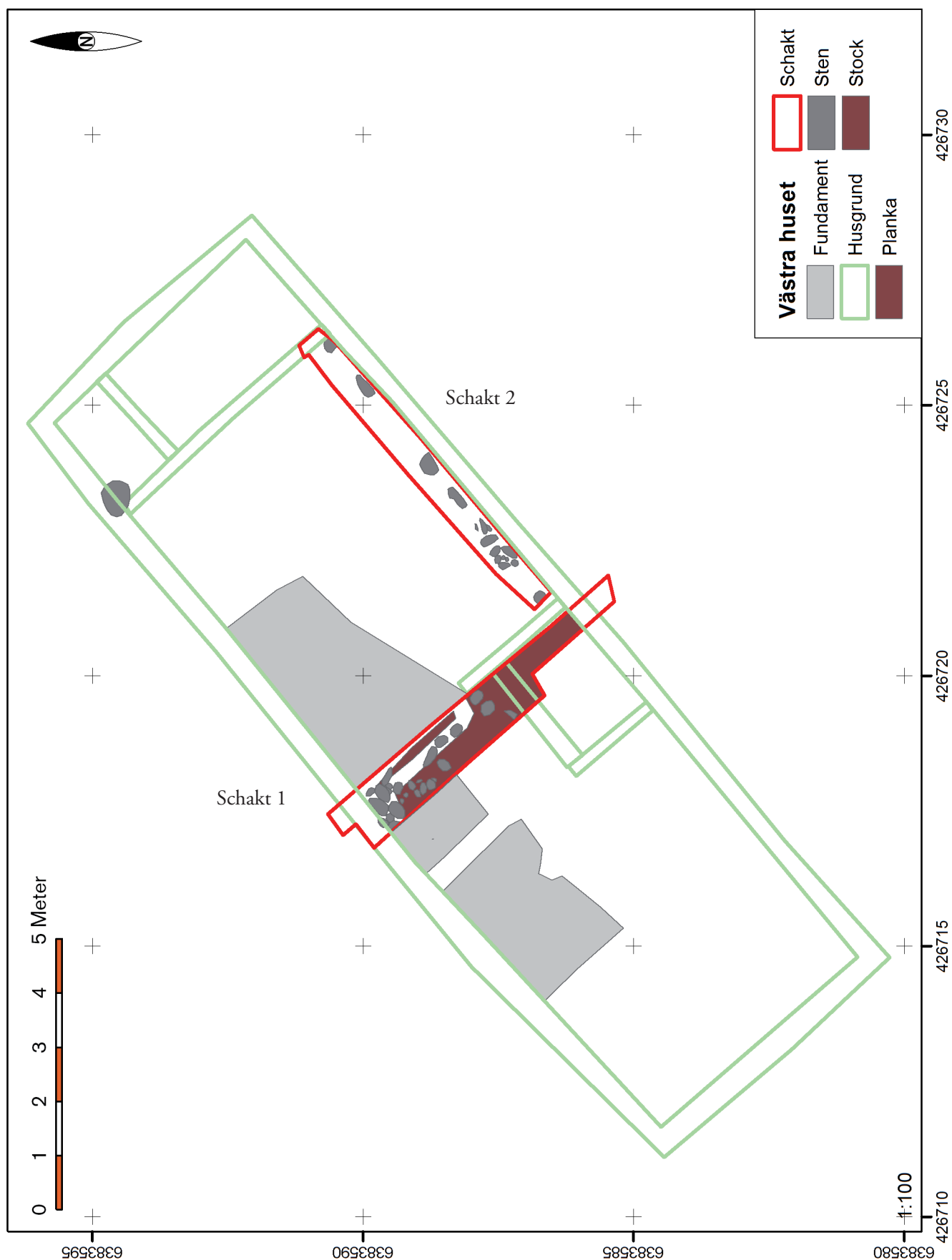
FIGUR 2. Schakt 2, längs den östra ytterväggen. Här syns de stöttande golvstenarna.

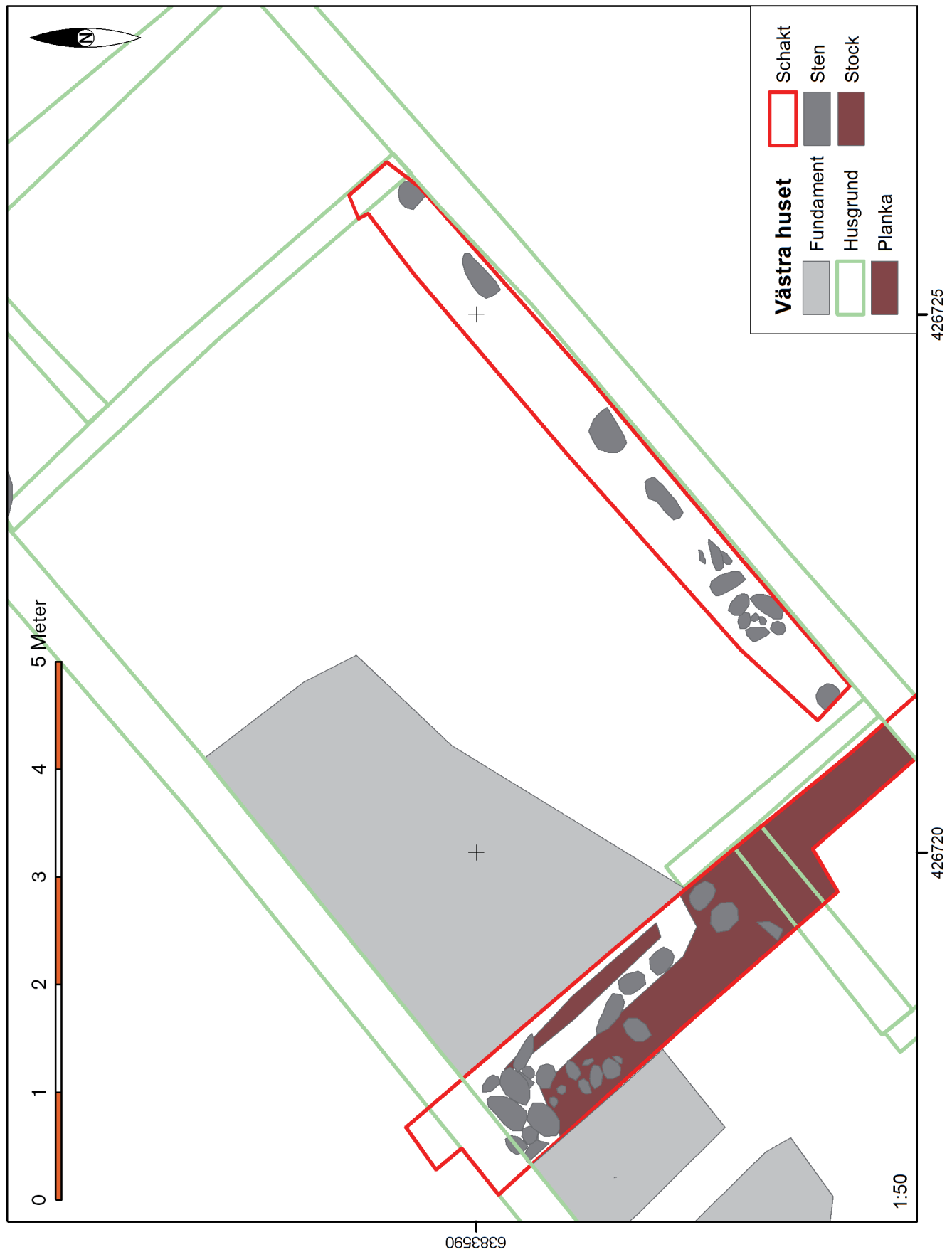
FIGUR 3. Delar av det äldre trägolvet som framkom i det första schaktet.

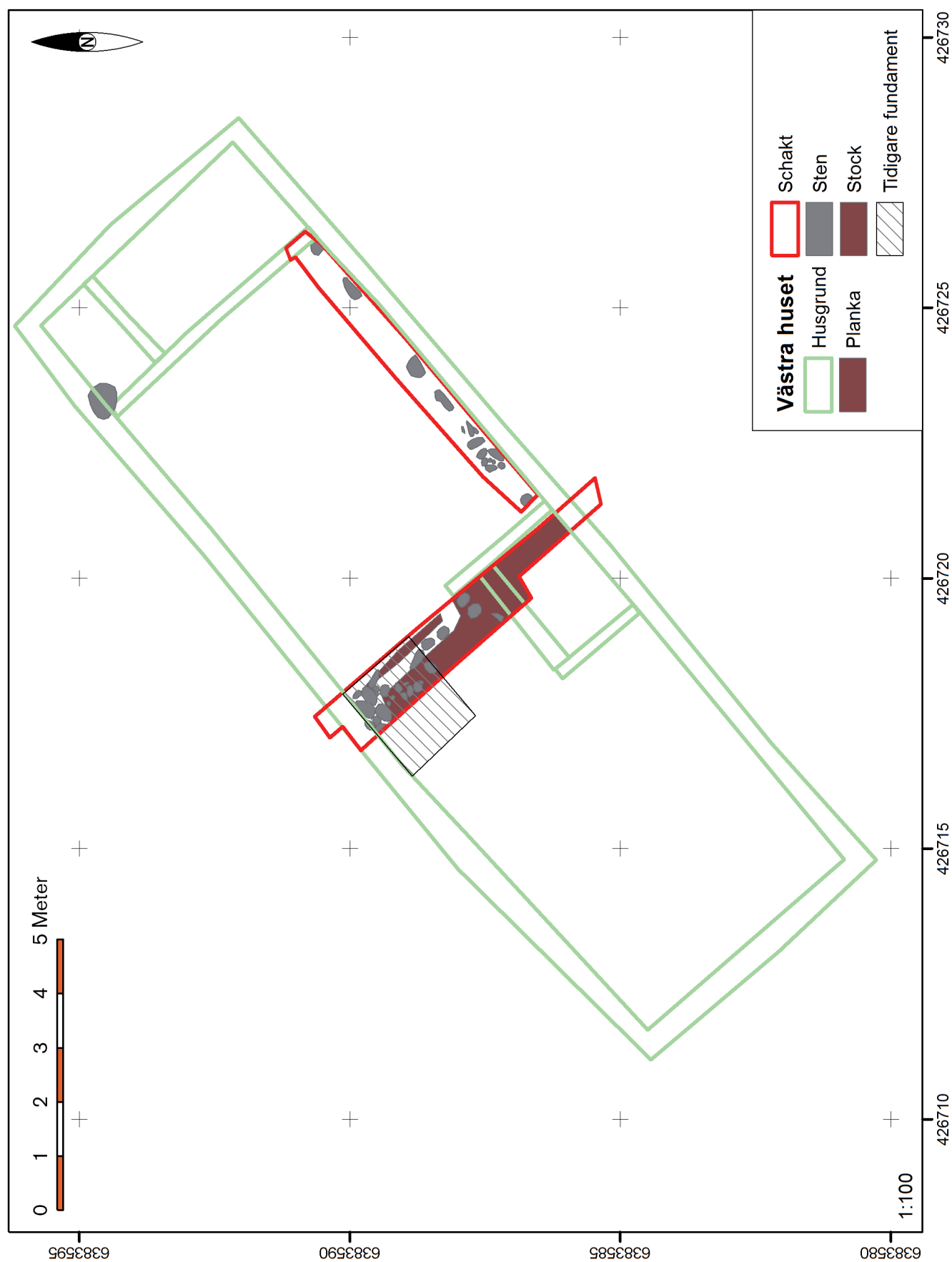
FIGUR 4. Schakt 1, mot den västra ytterväggen. Här syns stenarna i den äldre spisen.

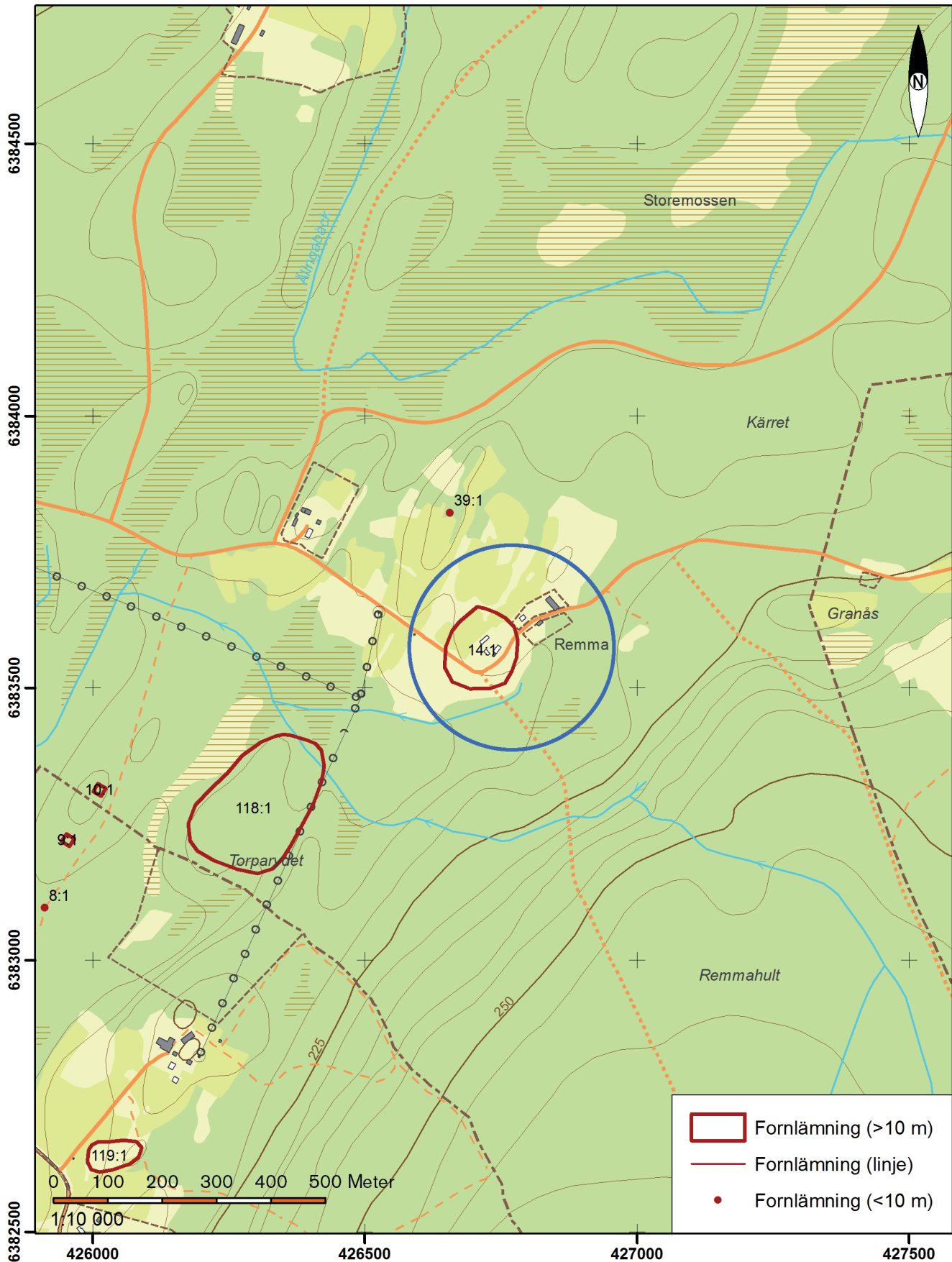
FIGUR 5. Karta över det västra huset med de två schakten markerade med rött. Skala 1:100.

FIGUR 6. Detalj på de två schakten och de påträffade anläggningarna. Skala 1:50.

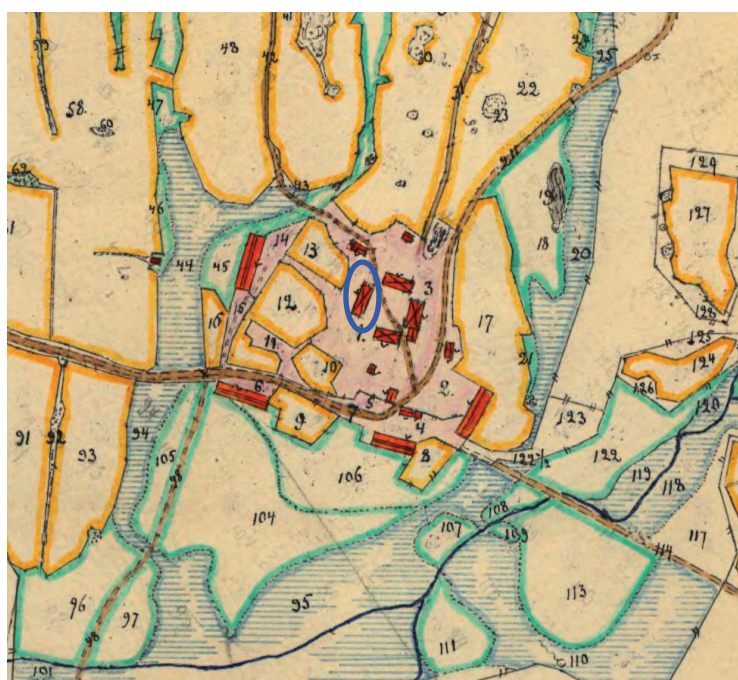
FIGUR 7. Karta med det äldre fundamentet. Skala 1:100

FIGUR 8. Karta med utredningsområdet markerat med en blå ring. Skala 1:10 000.

FIGUR 9. Bebyggelsen i Remma by 1838. Det aktuella huset markerat.

FIGUR 10. Bebyggelsen i Remma by 1908. Det aktuella huset markerat.

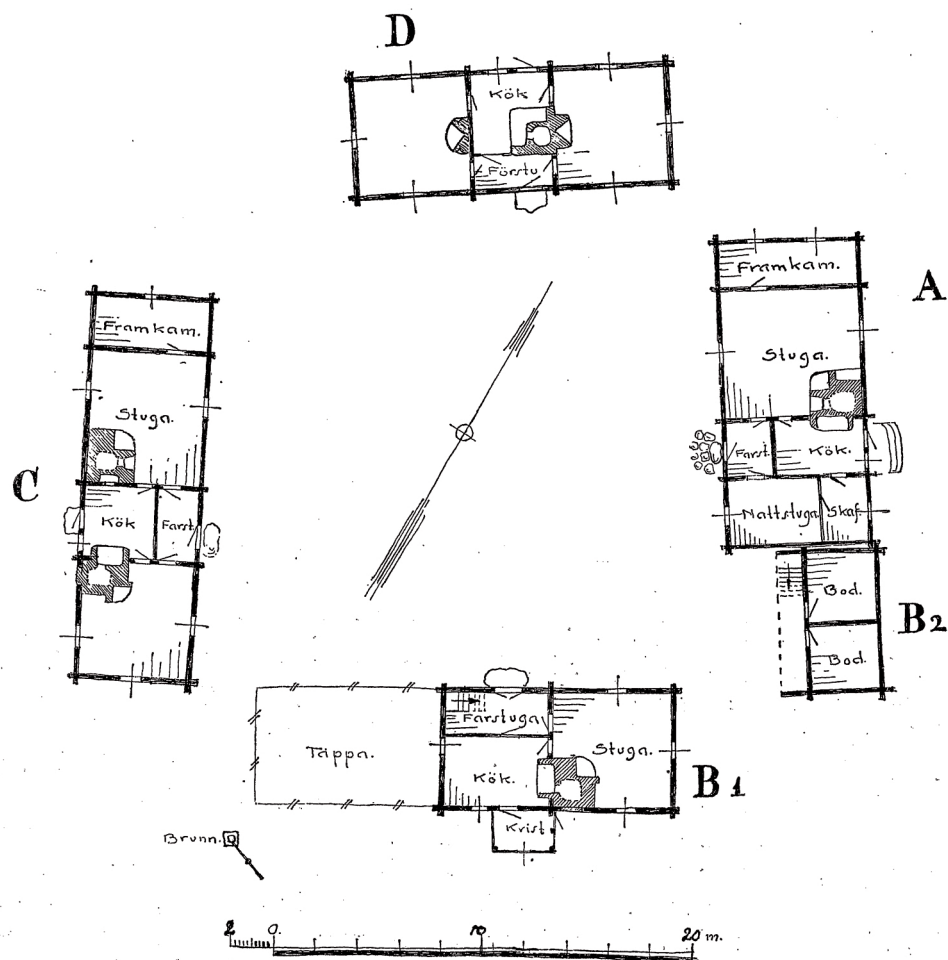

Fig. 1. Remma by, Norra Unnaryds socken, Mo härad, Småland. Plan av mangårdsdelen. Uppmått 1923 av Nils Berglind. Denna och följande bilder tillhöra Nordiska Museets etnologiska undersökning.

FIGUR 11. Bebyggelsen i Remma by uppmätt 1923. Det aktuella huset är markerat med "C". Ritningen hämtad ur RIG 1936.

Under sommaren 2014 utförde Jönköpings läns museum en arkeologisk delundersökning av det brunna västra huset inom Remma by i Norra Unnaryds socken. Syftet var att försöka datera det nedbrunna huset och leta efter föregångare och olika byggnadsfaser.

Tidpunkten för husets uppförande kan utifrån fynden placeras i 1700-tal, men det kan vara äldre än så. Det kunde också konstateras att huset vid åtminstone ett tillfälle byggts om där rumsindelningen ändrats.